СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 117. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 21-го ТРАВНЯ 1948. No. 117. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 21, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0237 4-0807} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ ВЛАСНИКАМИ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ І ЛУЇСОМ РОЗБИЛИСЯ

Вашингтон, 19 травня. — Коли власники вугільних шахт всупереч погроз Джана Луїса, предсідника майнерської юнії, ухвалили допустити Джозефа Мудія, голову товариства південних продуцентів до нарад над новим контрактом, Луїс зірвав переговори і вийшов з салі нарад. Така поведінка Луїса є знаком, що страйк в шахтах мягкого вугілля може вибухнути перед 30 червня. Муді негайно вніс зажалення до Краєвої Ради Робітничих Відносин, що Луїс не хоче вести переговорів з власниками шахт і зажадав, щоб Рада постаралася про судовий наказ для Луїса, щоб він брав участь у дальших переговорах. Муді обвинувачує Луїса, що він нарочно хоче знищити товариство південних продуцентів вугілля, якого члени разом постачають одну четвертину всього вугілля в краю. Виходячи з залі нарад, Луїс сказав: „Оцим подаю до відома, що конференції нема. Власники шахт своїм голосуванням показали, що вони не хочуть конференції". Після того Луїс заповів наради майнерських делегатів на 10 годину ранку в четвер.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА БІЛ ДЛЯ КОНТРОЛІ КОМУНІСТІВ.

Вашингтон. — При голосуванні над законопроєктом Мундта в справі обмеження свободи комуністичних організацій, палата репрезентантів ухвалила цей біл 319 голосами проти 58. В останній хвилині деякі конгресмени хотіли виключити комуністичні фронтові організації зпід закону, одначе подавляюча більшість недопустила до такого виімку. На підставі законопроєкту Комуністична Партія Америки має зареєструвати спис своїх членів в урядових бюрах на те, щоб поліція могла слідити за їхньою діяльністю. До реєстрування були б обовязані теж і організації, які творять так звані „комуністичні фронти". Усі такі організації вважались би за такі, що слухають доручень закордонних ворогів Злучених Держав, отже як чужинні агенти, що хочуть завести тоталітарний режім в Америці. Законопроєкт Мундта переказаний сенатові до дальшої акції. Загальне переконання таке, що сенат поробить основні зміни в проєкті.

КОНГРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ГОДИТЬСЯ НА УЧАСТЬ ЖІНОК В АРМІЇ.

Вашингтон. — Представники конгресу й палати репрезентантів згодилися на конференції, щоб негайно дозволити жінкам вступати в обмеженій кількості до збройних сил. Відсоток жінок не може перевищати 2%. Поодинокі роди зброї будуть приймати жінок в таких кількостях: армія — 8,275; маринарка — 6,520; повітряні сили — 4,340; корпус маринарів — 1,110 — разом усіх 20,245 осіб. Одні жінки будуть мати дотеперішню назву Вакс, інші Вейвс, створених від початкових букв їхніх відділів. Відсоткове обмеження переведено тому, щоб припадково не зголосилося більше жінок до збройних сил між мужчин.

НЕМА СУМНІВУ, ЩО КОМУНІСТИЧНІ ДЕРЖАВИ ЦЕ МАЙБУТНІ АГРЕСОРИ — ГЕН. КЕНЕДІ.

Ню Йорк. — У промові до 501 посту Американського Легіону сказав ген. Джордж С. Кенеді, голова повітряної стратегії, що комуністичні держави це майбутні агресори. „Треба холоднокровно заявити, що коли агресор загрозить нам, що він скине на нас тисячу бомб, то ми відповімо, що ми скинемо на нього тисяч і одну бомбу і щойно тоді будемо мати мир" — сказав Кенеді. Він признав, що збоку комуністичних держав треба вижидати колинебудь початку операції проти Америки, лише не знати на коли вони цю операцію призначили. Коли почнеться напад, то він прийде з північного підбігунового басейну, бо модерний літак може перелетіти з бомбами 10,- миль, а віддаль з російських баз до Ню Йорку виносить лише 4,000 миль, сказав значучо генерал.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ОБМЕЖЕНЬ В ІМІҐРАЦІЙНИХ ПРОЄКТАХ.

Вашингтон. — Президент Труман, як це виявилося, дуже гостро заявився проти обмежень для нових іміґрантів у цих законопроєктах, які тепер перейшли в комісіях. Він найбільше противиться обмеженні числа іміґрантів зі скитальщини до 50,000, як це ухвалила сенатська правнича комісія. Погляди президента виявив сен. Скат В. Лукас, який покликався на розмову з президентом в цій справі. Президент теж противний постанові, щоб робити різницю між скитальниками що до того, звідки вони походять, а крім того він противний вирізнюванні скискитальників під расовим або релігійним оглядом.

ЮНІЯ НЕ МАЄ ПЛАТИТИ ЗА ВТРАТИ СТРАЙКОЛОМІВ.

Вашингтон. — Юнія робітників хатної обстанови виграла спір перед Краєвою Радою Робітничих Відносин в справі заплати відшкодування таким робітникам, яких юнійні пікетчики не допустять до роботи. Рада признала, що само стримування від роботи є несправедливою робітничою практикою, одначе не признала права платити відшкодування за втрату заплати.

РИЧБЕРҐ ЗАКИДАЄ ЮНІЯМ МОНОПОЛІЮ.

Вашингтон. — На закінченні нарад Краєвої Конференції Громадянства виголосив промову з осудом юнійних монополій Доналд Р. Ричберґ, колишній голова Краєвої Адміністрації Відбудови. Він зажадав від уряду приборкання законом „непогамованости юній". Ричберґ сказав, що внаслідок політичних промахів в недавно минулому прийшло до ухвалення закону, в якому юнії найшли охорону проти відповідальности за монополії.

Сенатори за мілітарну допомогу американським союзникам

Вашинґтон, 19. травня. — Сенатська комісія закордонних відносин одноголосно ухвалила резолюцію, щоб Злучені Держави в засаді постачали військову допомогу міжнародним союзам, що їх заключили між собою приятелі Америки. Це є далекосяглий крок в американській закордонній політиці. Він потребує ще одобрення повного сенату, а не вимагає згоди палати репрезентантів. Технічно резолюція зобовязує сенат повідомити президента про думку сенату. Над ухваленням резолюції працював довго департамент стейту в порозумінні з сенатською комісією закордонних справ. Резолюцію зредаґував голова комісії, сен. Артур Г. Ванденберґ, і вона втрималася з деякими поправками.

МАРШАЛ ПРО МОСКВУ: НЕМА ЩИРОСТИ У СПІВПРАЦІ З ЇЇ БОКУ.

Вашинґтон, 19. травня. — Підчас пресової конференції секретар стейту Джордж Маршал сказав, що від коли росіяни почали свою мирову офензиву, вони не виказали ніяк своєї щирости у змаганні до згоди в міжнародних установах. Маршал згадав про недавню заяву премієра Сталіна, наче б то він хотів взяти за підставу для переговорів точки з листу Генрія Волеса і сказав від себе, що заміри Советів можна оцінювати лише відповідно до того, з якою щирістю вони віднесуться до таких міжнародних організацій, у яких йдуть переговори над різними справами. — Департамент стейту зладив лісту 11 таких справ, проти яких Росія веде обструкцію в міжнародних нарадах. З окрема згадується про брак згоди в справі Кореї й Німеччини та Австрії.

ДАНІЯ Й НОРВЕГІЯ ХОЧУТЬ ДІСТАТИ ЗБРОЮ З АМЕРИКИ

Вашингтон. — Данія й Норвеґія віднеслися до Злучених Держав з проханням постачити їм зброю й амуніцію для посилення своєї краєвої оборони, як це виявили високі федеральні урядовці. Уряд ставиться прихильно до цього апелю. Обі згадані країни виставлені на напади збоку Росії й тому їх крок викликав загальне заінтересування. Норвеґія перевела в цій справі тайні наради в департаменті стейту перед двома тижнями.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЖАДАВ $150 МІЛЬЙОНІВ ДЛЯ ЯПОНІЇ Й КОРЕЇ.

Вашингтон. — Президент Труман віднісся до конгресу з домаганням признати $150,-000,000 на господарську реґабілітацію Японії, Кореї й островів Рюко. Ці гроші треба буде мати вже з днем 1. липня і вони мали б вистарчити на один рік.

ЖИДИ ВІДКИДАЮТЬ НІМЕЦЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ ДОПОМОГИ В БОРОТЬБІ ЗА ПАЛЕСТИНУ.

Мюнхен, Німеччина, 20. травня. — Від часу проголошення держави Ізраїля в Палестині, багато німецьких добровольців зголошувались до боротьби проти арабів. Жидівська Агенція для Палестини повідомила, що вона відкинула всі ці пропозиції і теж на майбутнє буде їх відкидувати.

АМЕРИКА ПРИПИНИЛА ПОВІНЬ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 20. травня. — Американське Військове Управління в Німеччині видало вчора заборону привозу, продажі та поширювання в американській зоні всіх газет, журналів, книжок та інших публікацій, виданих Советами. Заборона, що увійшла в силу рівночасно з її проголошенням, є тимчасова і триватиме так довго, доки советські власті не дозволять на безперешкодне поширювання дозволених американськими властями публікацій в советській зоні. Діло в тому, що досі Совети забороняли поширювати видавані в американській зоні публікації, скріплюючи рівночасно свою пропаганду. Американська акція є тільки протизарядженням на дотеперішні советські порушення відповідних обопільних зобов'язань.

В Палестині „виграють" араби і жиди

АРАБИ І ЖИДИ „ЗДОБУЛИ НОВІ ПОЗИЦІЇ"

В Єрусалимі араби закріпили своє становище, а жиди прорвали арабську облогу Старого Міста.

Тель Авів, 20. травня. — Арабські і жидівські повідомлення з поля бою переконують, що одні і другі „виграють". І араби і жиди повідомили про здобуття цілого ряду нових позицій та закріплення старих. Арабський леґіон мав здобути в Єрусалимі важливу під стратеґічним оглядом дільницю Шейк Ярраґ, що контролює комунікаційне получення до Лідди та що є серіозною втратою для ізраїльських військ. Натомість ізраїльські сили проломили вчора арабську облогу Старого Міста в Єрусалимі та визволили понад 1,700 осіб з облоги. Під час атаки ізраїльці взяли в полон 25 арабських вояків, між якими було двох британських офіцерів.

БРИТАНІЯ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ

Лейк Соксес, Н. Й., 20. травня. — Британський представник в Раді Безпеки О.Д. виступив вчора проти американської пропозиції, щоби Рада домагалася від арабів та ізраїльців негайного припинення воєнних дій, визнаючи, що події в Палестині загрожують світовому мирові. Британський представник, сер Олександер Кедоґен, остерігав, що Рада Безпеки не може перебирати на себе завдань, яких не могла б виконати, бо — наприклад — що вона зробила б, якщоб жиди і араби її домагання не послухали? Американський представник дальше обстоював свою пропозицію, вважаючи, що це є обов'язком Ради Безпеки. Проте, ця пропозиція не має багато виглядів на успіх, бо китайський і бельгійський представники вже теж висловилися проти неї. Досі її піддержували тільки Ґромико і Тарасенко від Советів.

АРГЕНТИНСЬКИЙ УРЯД ВИЗНАВ УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

Буенос Айрес, Арґентина. — „Наш Клич" повідомляє, що старанням голови місцевого Українського Допомогового Комітету, Івана Грегоращука, та секретаря цього Комітету, д-ра Євгена Стойкевича, в арґентинському міністерстві внутрішніх справ, арґентинський уряд рішив визнати офіціяльно українську національність та зазначувати її на довідках ідентичности для всіх українців, а не як досі це роблено за місцем народження та колишньої державної приналежности: російської, польської, румунської та інших окупантів. Це є без сумніву великим досягненням арґентинських українців. За їх прикладом повинні б піти теж центральні Комітети американських українців та продовжувати свої заходи в справі відповідного признання окремої української національности американськими властями, які згідно з американськими законами, ще й досі в різних, головно натуралізаційних справах держаться прінціпу колишньої державної приналежности (нешенелиті), а не народного походження (рейс).

ІЗРАЇЛЬ ПРОХАЄ ВИЗНАННЯ ВІД БРИТАНІЇ.

Лондон, 20. травня. — Уряд держави Ізраїля звернувся формально до уряду Британії, прохаючи його визнання. Проте, становище Британії залишається незмінне і вона не забере в цій справі голосу, аж доки справа не буде вирішена в Організації Об'днаних Держав. Британія зі свого боку не думає видвиґати будьякої пропозиції та перебирати ініціятиви, воліючи тільки забирати становище до пропозицій інших. В останньому, Британії в справі Палестини „не спішаться".

ЮГОСЛАВІЯ ВИЗНАЛА ІЗРАЇЛЯ.

Білгород, 20. травня. — Югославський уряд вчора визнав державу Ізраїля без будьяких застережень. Досі цю державу визнали де факто Америка, Советський Союз, Ґватемаля, Польща, Чехословаччина, Уруґвай і Нікараґуа.

ФРАНЦІЯ УЗАЛЕЖНЮЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ ДО ІЗРАЇЛЯ ВІД РІШЕННЯ О. Д.

Париж, 20. травня. — В офіціяльних колах Франції вчора заявили, що становище Франції до держави Ізраїля та її визнання де факто залежатиме від рішення О. О. Д. в цій справі. Французький парлямент зі свого боку вислав Ізраїльській державі братнє вітання, закликаючи рівночасно арабів респектувати прінціпи міжнародної співпраці відповідно до постанов О. О. Д.

СТАНОВИЩЕ АМЕРИКИ В СПРАВІ ПЕРЕГОВОРІВ „НЕСПОДІВАНКОЮ" ДЛЯ МОСКВИ

Лондон, 20 травня. — Московська радіовисильня передала повідомлення офіціяльної советської агенції ТАСС, в якому стверджується, що становище департаменту стейту ЗДА до „виміни думок" між Сталіном і Генрі Волесом викликало несподіванку „серед провідних кол Москви" та що воно „цілком противорічить" запевненням американського амбасадора в Москві, ген. Бедел Смита, з дня 4-го травня щодо можливостей переговорів для полагодження американсько-советських суперечностей. В заяві департаменту стейту Москві найбільше не подобалося становище Америки, щоби всілякі переговори, які відносяться теж до інших країн, велися тільки в рямках міжнародних організацій, іменно О.О.Д. Москва жаліється, що публична опінія в світі, „піднесена високо" надіями на мир після виміни думок між Волесом і Сталіном, впала знову після заяви департаменту стейту.

БРИТАНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ОБСТОЮЮТЬ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ БРИТАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Скербораф, Англія, 20 травня.—Під час вчорашніх нарад річної конференції британської Соціялістичної (Лейбуристської) партії делеґати домагалися декларації незалежности британської політики як від Злучених Держав Америки, так і Советського Союзу та піддержували думку створення Злучених Соціялістичних Держав Европи. Проте, під час дальших дебат виявилося, що під цю пору „повна військова незалежність Британії" не була би реалістична, з чим делеґати погодилися і вкінці ухвалили зі застереженнями резолюцію про творення европейського державного союзу.

ЮГОСЛАВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗААРЕШТУВАЛИ ЄПИСКОПА.

Білгород, 20 травня. — Речник югославського комуністичного уряду вчора потвердив заарештування католицького єпископа в Мостар. Петара Чучіла, закидуючи йому „злочини проти народу і держави та проти суверенности і безпеки" Югославії. Речник рівночасно заявив, що подробиці цих злочинів, поповнених єпископом, йому не відомі. Цей черговий арешт високого церковного достойника вважається дальшим актом большевицького насилля над церквою та пляновою акцією для її знищення.

ГРЕЦЬКА ВІДПОВІДЬ НА СОВЄТСЬКУ НОТУ В СПРАВІ ЕКЗИКУЦІЇ.

Атени, 20 травня. — Грецький уряд вчора проголосив свою відповідь на советську ноту з протестом проти екзекуцій засуджених в Греції на смерть комуністичних злочинців. Грецький уряд насамперед застерігається проти того роду советського встрявання у внутрішні справи Греції та вияснює, що виконані в останньому часі судові вироки смерти не мають нічого спільного з політикою, бо їх видано за звичайні злочини вбивства та згідно з грецьким карним кодексом.

8 ЧЕХІВ „ПОЗИЧИЛИ" ЛІТАКА І ВТІКЛИ ДО АНГЛІЇ.

Лондон, 20 травня. — Вісьм молодих чехів „позичили" собі на одному з чехословацьких аеродромів двомоторовий пасажирський літак і вчора, після 4 годин лету, приземилися на одному з аеродромів в Англії. Вони заявили, що цю втечу вони плянували від самого початку большевицького перевороту в їх країні і тільки тепер могли її здійснити. Британський уряд признав їм право азилю.

ЩЕ ОДИН „ОРДЕН ЛЄНІНА" ДЛЯ ШВЕРНІКА.

Москва, 20 травня. — Предсідник Верховної Ради СССР, Ніколай Швернік, причіпив собі вчора ще один „орден Лєніна" за те, що прожив 60 років, що в советських обставинах є неаби яким досягненням. Такий сам орден Швернік вже мав за інші подібні заслуги.

ЧЕХИ ВИКИНУЛИ АНГЛІЙСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА.

Лондон, 20 травня. — Чехословацький уряд відібрав право побуту і праці в країні британському кореспондентові Карлові Робсонові, що працював для лондонської Нюз Кронікл. Кореспондента викинено без будьяких вияснень і без подання причин.

ГОЛОДНИЙ СТРАЙК НАЦІСТІВ.

Бремен, Німеччина, 20 травня. — Інтернованих тут 235 націстських вязнів проголосили голодний страйк домагаючись приспішення розгляду їхньої справи німецькими денаціфікаційними судами. В листі до ген. Клея націсти заявляють, що комуністичні впливи в судах постійно відкладають їх справу.

ПОКАРАЛИ АМЕРИКАНЦЯ ЗА ОБИДУ БОЛЬШЕВИКІВ.

Франкфурт над Майном, 20 травня. — Американський суд присудив на кару 6 місяців арешту та 300 долярів гривни американця Роберта Особлінського, що в дні 17 квітня потурбував двох советських офіцерів з репатріяційної комісії.

РЕЗИГНАЦІЯ ІТАЛІЙСЬКОГО МІНІСТРА ОБОРОНИ.

Рим, 20 травня. — Італійський міністер оборони, Чіпріяно Фаччінетті, вчора формально зрезиґнував зі свого посту, щоби тим уможливити премієрові де Ґаспері реорґанізацію уряду. Негайно після виборів були зрезиґнували всі міністри, але Фаччінетті вчора свою резиґнацію ще офіціяльно піддержав.

АМЕРИКАНСЬКІ НИЩИЛЬНИКИ В ГІБРАЛЬТАРІ.

Гібральтар, 20 травня. — До місцевого порту заплила вчора група американських нищильників зі Середземного моря в дорозі додому. На Середземному морі її заступить інша група того самого типу воєнних кораблів.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly. English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

СПІЛКА: СТАЛІН—ВОЛЕС

Провідники ривалізуючих між собою головних партій, Демократичної й Республиканської, могли б у Сталіна багато дечого навчитись,, як треба вести виборчу агітацію і перемагати. Правда, навіть Сталін не годен дати Генрі Волесові таку поміч, щоб його вибрано наступним президентом Злучених Держав, проте немає ніякого сумніву, що кремлівський диктатор зробив дуже багато, щоб вивищити особу „третього" кандидата на президента, вдаряючи тим самим у „першого" кандидата, яким є цей, що тепер сидить у Білому Домі. Щоб не знати що сталось, Волес не буде обраний президентом. Та треба памятати, що Кремль глядить у далеку будуччину і вже тепер має перед очима ті вибори, що відбудуться за чотири роки. Сталін хоче замішання в Америці, робітничих розрухів, політичного розбиття, а Третя партія з Волесом є для нього засобом до цього. Волес, який здобув би в цьогорічних виборах 10 мільйонів голосів, був би для Сталіна знаменитою політичною зброєю. Такі вибори розтрубіла б большевицька пропаганда цілком певно як величезний тріюмф Кремля, як заповідь, що незабаром засяде у Білому Домі права рука Сталіна — американський Квізлінг.

Так ми розуміємо відповідь Сталіна на предложення Волеса у справі замирення Злучених Держав і Совєтського Союзу. Сталін приняв це предложення „як від кандидата Третьої партії на президента держави". Предложенню Волеса він надав більшої ваги, як ноті цього кандидата, який є це справжнім, урядуючим президентом, називаючи це предложення „найважнішим документом", „чесним намаганням предложити конкретну програму вирівнання ріжниць мирним шляхом", „конкретними пропозиціями полагодження усіх основних питань, щодо яких є розбіжности думок між СССР і Злученими Державами".

Оці гарні слова, якими змалював Сталін мирові предложення Волеса, є водночас доганою президентові Труманові та вашинґтонському урядові. Мовляв, цього всього не було досі в їхніх мирових предложеннях. Значить, не було чесного підходу, ні ніяких конкретних пропозицій, як завести мир у світі теж і в цій пропозиції, яку недавно предложив Москві американський амбасадор Смит. Пропозиції Волеса, каже Сталін, не може зігнорувати, ніякий державний муж, що дбає за мир у світі й кооперацію між народами. Зате, як виходило б, пропозиції президента Трумана та американського уряду треба ігнорувати, бо вони не є чесні й конкретні.

Реванжуючись, Волес зараз проголосив, що „відвертий лист" Сталіна це оферта, яка дає реальну підставу, щоб замиритись з Совєтами та покінчити з „холодною війною". Волес теж не забув у своїй „скромності" підкреслити, що дуже радий, що відіграв таку велику ролю.

Щоб тепер не зроблено збоку американського уряду в цій справі, спілка „Сталін-Волес" віднесла тимчасову перемогу, коли іде про виборчу аґітацію і баламучення американської публичної опінії. Такі є покищо успіхи нових намагань довести Совєти і Злучені Держави до замирення.

„ПЛЯН МОЛОТОВА"

Як тільки Злучені Держави рішилися допомогати відбудові Европи, зокрема західно-европейським країнам, виступаючи з Пляном Маршала, Совєти зачали не тільки поборювати американський плян, але і думати над своїм пляном господарської розбудови Европи. Так мав повстати „Плян Молотова". Який це плян, ще досі точно не знати. Але кажуть, що недавній переворот у Чехословаччині є тісно звязаний з „економічним" пляном Молотова. Це Молотов мав наставати на загарбання Чехословаччини, щоб могти злучити її економічно з Польщею і таким чином створити з тих двох московських сателітів совєтську, економічну, граничну твердиню в Европі. Це останнє вважається певним, тому хочемо обговорити цю справу ширше.

Негайно після загарбання Чехословаччини появилися вісті, що Росія зробила це тому, що в Чехії осталися ще з австрійських часів славні фабрики зброї — Скода, коло Пільзна, які вона хотіла дістати для себе. Тепер показується, що фабрики Скода не були головною ціллю, а лише додатком до наперед складеного пляну експлуатації природних багатств обох країн під покровом Совєтів.

Головну ролю грає тут Польща, яку треба було чимсь заспокоїти, як вона втратила західно-українські та білоруські землі, які опинились, як і вся Україна, під московською владою. У заміну за 100,000 квадратових миль Західної України й Білоруси Москва „дарувала" Польщі 40,000 квадратових миль німецької землі, одначе далеко багатшої ніж українські землі. Це землі Західного Шлезьку, які мають великі багатства твердого вугілля. Ці засоби перевищають засоби славної Рурщини на західній границі Німеччини. Але й ці багатства були лище частиною кряжу, який сягає до Моравської Острави в Чехословаччині. Щоб усі ці великі вутільні багатства злучити під одним диктатом, Молотов узявся за поспішне прилучення Чехословаччини.

На диво, штука вдалася і вже після трьох місяців Чехія й Польща заключили союз, хоч у недавно минулому вони ворогували з собою. Під совєтським покровом цей союз уже працює з справжнім совєтським поспіхом, бо ж під Совєтами нема ні страйків ні робітничого невдовілля.

Вже в цьому році продукція вугілля в Шлезьку має принести 70,000 тон на підставі проголошеної трирічки, хоч 1946 року видобуто лише 47,000 тон. З цієї продукції яких 18 мільйонів тон дістає корінна Росія. Проти цього негодують поляки зі страху, що вугілля швидко вичерпається і його забракне самій Польщі. Щоби втихомирити поляків і чехів і звязати їх разом в одну господарську цілість, пущено вже в рух один великий проект: спільну електрівню, яка постачатиме 120,000 кільоватів електричної сили. Поляки будують будинки, а чехи електро-технічний виряд. Електрику розділяють по половині для Чехії й Польщі, хоч електровня находиться по польськім боці, недалеко Осьвенціма. При допомозі цеї електровні будуть утримуватися в русі чеські і польські фабрики.

Другий великий плян, одначе іншого роду, це сплавність ріки Одри, яка творить польсько-німецьку границю. Передвоєнний німецький морський порт Штетін — тепер Щецін — зроблено спільним портом для поляків і чехів і в такий спосіб Чехія дістала получення з морем. Чехи перенесуть своїх 30,000 суден з своєї ріки Лаби (Ельби) на ріку Одру, а потім можуть звернути свої очі на Гамбург і на Бремен. Крім чеських суден будують тепер ще нові польські судна для перевозу великих транспортів до моря. Тут теж придумано чесько-польську спілку: поляки будують судна з дерева, а чехи постачають своїх машин для лодок. Чехи дають теж полякам кредити на побудову нових причалів у Щеціні. Для швидкого довершення розбудовчих плянів заведено спільні виміри в головних ділянках індустрії, як в електровнях, в газових рурах, в технічних винаходах. Дальші методи щойно намічуються і їх переводить у життя спільна Чесько - Польська Економічна Комісія. Досі комісія довела до координації в 14 більших промислових ділянках. Щоб зрозуміти далекосяглість таких метод, вистарчить згадати, що комісія придумала побудувати водний канал від ріки Одри до Дунаю, а це значить перевести сполуку Балтійського моря з Чорним морем!

Недавно оприлюднено вісті при втечу чеського фабриканта взуття, Баті. Під його проводом чехи розбудували велику продукцію взуття, яке йшло в світ. Тепер цю фабрику заграбив новий большевицький чеський уряд. У самій Чехії взуття було донедавна дешеве, коли в Польщі пара черевиків коштувала від 8,000 до 25,000 злотих. Тепер Чехія має постачати польським вуглекопам взуття по ціні 8,000 злотих, хоч на цьому потерплять чехи. Зате чехи пішлють полякам 1,000 рільничих тракторів ще цього року, отже чеський робітник дістане винагороду за подорожіння взуття. Оцей спільний чесько-польський плян виявився щойно підчас недавньої господарської виставки в Познані. На виставку запрошено теж і представників чужинних країн, щоб виказати, які успіхи осягнула співпраця чехів з поляками. У виставці взяли участь 11 інших держав, які досі ще можуть вести торговельні взаємини з підсовєтськими країнами.

Серед павільонів видне місце займав совєтський павільон. Чужоземці, які прибули на виставку, були дуже цікаві довідатися, який промисел виказже Росія в своєму павільоні. Одначе показалося, що Росія не мала нічого на продаж. Вона виставила літаки, лимозини, машини до верчення, парові черпаки, різні комбайни. Та коли хто хотів замовити дещо з виставлених предметів, йому сказали, що це не є на продаж. З цього закордонні покупці прийшли до висновку, що Росія виставила ці предмети лише на пострах сателітів. Мовляв: „Диви, які ми сильні, але ми вас не нападаємо!"

Подібною „виставкою" може бути і „Плян Молотова". До того він теж побудований на насиллю і московській грабежі, з якою цілком певно не погодяться народи, які обняті цим кремлівським пляном, як тільки вони зможуть сказати своє слово.

Проф. В. Катран.

300-РІЧЧЯ БОРОТЬБИ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

(1648-1948).

1648 рік в історії українського народу має епохальне значення: з нього починається нова доба України, доба, в якій визвольні змагання українського народу за свою державно-політичну незалежність, культуру, за своє „бути чи не бути" знайшли своє завершення і вкрилися ореолом слави, що світитиме нащадкам славних лицарів-визвольників на вічні роки.

Могутня і славна, високо-культурна і багата Україна-Русь, що протягом 9—11 віків впливала на хід історичних подій всієї Европи, та Україна-Русь, в якої запобігали ласки велична Візантія і Рим, гордовита Франція і промітні нормани, з різних історичних і географічних причин у 12 віці втратила все: скарби та джерела матеріяльної і духовної культури, а головне, свій державний суверенітет. Лежачи на стику політичних змагань висококультурного Заходу Европи і дикого близькоазійятського Сходу, з одного боку, і контрасних інтересів народів Півночі Европи (нормани) та Півдня (греки, пізніше турки), з другого, — Україна протягом свого історичного існування мусіла на своїх грудях переносити ці змагання і своїми силами їх відбивати. Справедливо визнають, що то український нарід в пісні про долю чайки-небоги з маленькими дітьми, виведеними при битій дорозі, співає про долю своєї Матері-України. Кінець-кінцем не витримала Україна безперервних нападів з усіх чотирьох сторін сильних ворогів і, будучи ще ослаблювана внутрішніми ворожнечами і міжусобицями удільних князів між собою, — на довгі, довгі роки попала спочатку в татарську неволю, а після неї настала литовська, а ще пізніше польська неволя.

Понад 400 років український нарід збирав свої потужні сили на визвольну боротьбу, героїчно боровся, але безуспішно: роздерта на шматки, Україна ніколи не могла виступити в єдино зібраними силами і через те зазнала поразок, попадаючи часами в ще гірше підневільне становище.

Тяжке і докраю нестерпне було становище українського народу в кінці 16 і в першій половині 17 століття в польській неволі. Кольонізаційно-визискуюча система польської шляхти обернула українське селянство і частину козацтва в рабів-кріпаків. Вся повнота нічим і ніким необмеженої влади була в руках польської шляхти, що загарбала в свої руки найкращі і найбагатші місця: шляхтич видавав накази, судив і карав безконтрольно. До цього всього ще релігійна нетерпимість цієї шляхти, переслідування православного духовенства, ліквідація манастирських маєтків вщерть наповнила серце українського народу почуттям гніву, протесту і помсти. Ввесь нарід мовчки чекав слушної години для повстання проти сваволі і рабства.

Зовнішнім поштовхом до цього повстання була дошкульна кривда, яку заподіяв підстароста шляхтич Чаплинський чигиринському сотникові Зиновію Хмельницькому. Чаплинський пограбував його хутір, поглумився над його сім'єю. Цей випадок і був тим слушним моментом, якого чекав увесь скривджений і поневолений нарід. Це була та іскра, що запалила все поле. Не був це гнів одного тільки православного в походах і улюбленого козаками сот. Хмельницького. Особиста кривда Хмельницького влилася в море сліз і страждань цілого народу, про які Хмельницький знав і мучився душею. Як вірний син свого народу, Богдан Хмельницький чулим серцем своїм і великим світлим розумом своїм пізнав Правду народню і вона вказала йому шляхи до визволення. Хмельницький почав шукати суду і захисту у свого українського народу. Разом із сином своїм Тимошем тікає він на Запоріжжя, що вже від довшого часу перетворилося з місця притулку покривджених і переслідуваних в захисницю державно - політичних духовних цінностей всього українського народу. Все запорізьке вільне козацтво почало згромаджуватися навколо Хмельницького і проголосило його своїм гетьманом. Побачивши за собою силу і діставши, дякуючи своєму дипломатичному хистові, військову допомогу від кримського хана, Хмельницький весною 1648 року вирушає походом на Україну. Це і було початком великих визвольних змагань українського народу проти польської шляхти. Реєстрове козацтво, що було на службі в польського короля, повбивало настановлену польським урядом старшину на чолі з старшиною Барабашем, перейшло на сторону Хмельницького.

Кілька блискавичних ударів приносять Хмельницькому перемогу над польським військом. 14. травня 1648 року Хмельницький розбиває військо Степана Потоцького під Жовтими Водами, а 26 травня того ж року знищує дощенту під Корсунем коронне польське військо під командою старого Потоцького і Калиновського. Ці дві історичні дати були вирішними у визвольному поході Богдана Хмельницького. Польща опинилась без війська й оборони, а чутка про блискучі перемоги Хмельницького кликала і єднала український нарід під його руку і провід. Ввесь нарід Наддніпрянщини повстав проти своїх гнобителів, він збирався у повстанські загони, громив і виганяв своїх визискувачів, виганяв їх із захоплених ними маєтків, прилучався до козацького війська. Наспіх організований контрнаступ польського війська під проводом зрадника українського народу, Яреми Вишневецького, знайшов свою цілковиту поразку над річкою Пилявою на Поділлі 13. вересня 1648 року.

Переслідуючи розгромлені недобитки польського війська, Хмельницький вступає в Галичину. Українське військо збільшується повстанськими загонами галицького населення. Тепер народнє повстання охопило всю країну від краю і до краю, а Хмельницький стає Визволителем всього українського народу. Маючи чисельне, сильне і добре озброєне військо. Хмельницький спрямовує його на столицю Польщі — Варшаву. Польща лежала перед ним зовсім безсила і він міг легко взяти Варшаву і окупувати всю Польщу.

(Докінчення на стор. 3-тій)

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПЕТРО МІРЧУК.

КОЛИ ГОРЯТЬ ЛІСИ

Оповідання з недавнього минулого.

4)

До поїзду прийшли на час. Купили білети і за годину були в Відні. Тут треба було пересісти. Переходячи через перон, зустрів своїх знайомих, інжінера Ковалика і студента Товканюка. Вклонився їм на ходу і всів до переділу. Хотів не думати про ніщо. Хотів заслухатися в стукіт колес, у ритм вагону, задивитися в краєвид, що вкривався зеленню і мчатися без думки в даль, що скорочуючись, приближала його до рідних сторін.

Та зустріч з Коваликом і Товканюком викликала у його знова хвилю дум. Як це воно так? — бунтувалося щось у його в душі. Хіба ж воно і справді не має на світі якоїсь абсолютної справедливости? Ось йому доводиться вже від молодих літ весь час скитатися без перерви, ховаючися завжди від якоїсь поліції, бути запеклим ворогом усіх займанців, зрікатися всіх особистих приємностей, наражуватися безперервно на небезпеки і викликати тим нераз застереження навіть у своїх рідних. А ось ті, такі як Ковалик і Товканюк, живуть собі безжурно, спокійно і вигідно. З усіми добрі, нікому не супротивляються, шанують усяку владу, що, мовляв, від Бога походить, безпечні за кожного режиму. Шановний інженер працював собі спокійно за Польщі, десь там в Познаньщині, заробляючи достатньо, пісʌав від-часу-до-часу десятку чи дві золотих на Рідну Школу, за що вихваляли його в часописах, як визначного патріота, що все памятає про свій нарід, двічі стільки посилав на польську „Школу людову", чи на „Пожичку народову", чим здобував собі імя порядного громадянина польської Речи Посполитої. Війна захопила його в дорозі, як він із кількома великими валізами, напакованими своїм добром, тікав з Познаньщини у Краків. Тут зголосився він зараз до українського комітету, та виголосив на найблищих сходинах надзвичайно патріотичну промову, що за неї нагороджено його оплесками і вибрано навіть на члена комітету. Примістившися у Кракові, подався той швидко за „фольксдойча", та одержав вигідне становище „Тройгендера", що давало неабиякий дохід. Повернувшися з німцями до краю, пробував робити політичну карієру на нових умовинах, та швидко махнув на все рукою, бо похопився швидко, що воно сьогодні небезпечне. Через те виїхав до Німеччини і тут заняв вигідне становище, не зрікаючися претенсій на політичного провідника. І знов живе вигідно. Коли виграє Німеччина, він одержить нагороду за свої заслуги для Райху, а коли програє, напевно зуміє швидко перекинутися на нову течію і граючи сміло під такт нової мелодії, зуміє улаштуватися знову вигідно і безпечно. І громитиме певно знову таких, як він, Дмитро, так, як громить сьогодні. А загал, мабуть, і тоді вважатиме його визначним і розумним громадянином, бо він пішле від часу-до-часу якусь лепту на народню ціль. Або оцей студент Товканюк, гідний наслідник Ковалика. Студент для цього, що це звільняє його від обовязку праці.

Та лихо з ними — урвав свої невеселі роздумування Дмитро. Хіба ж можна поважно застановлятися над такими? Хіба ж можна вимагати, щоб у нас, що живемо так довго серед важких умовин, були ще кращі відносини, як вони є у всіх інших народів? Чи ж можна вимагати, щоби народ складався зі самих ідейних і чесних громадян? Бувають такі всюди! Його, Дмитрова, праця, його посвята не для них. Йому треба виконувати свої обовязки з огляду на кого іншого. А чи хтось умітиме оцінити його, як слід, чи ні, — байдуже! Головне — власне сумління. А щоб бути з ним в порядку, йому треба зробити те, що робить: виконати наказ і переїхати на призначений пост.

II. Розділ.

— Тут ми вже безпечні — усміхнувся задоволено Сокіл, що переводив Дмитра через чесько-гал. кордон. — Ми вже десять кілометрів за кордоном і прикордонники тут ніколи не вештаються. А в повіті залога мадярська. Вона мало цікавиться цивільним населенням. Тепер можемо свобідно відпочати, та поспати спокійно.

Вони зайшли на якесь подвірря. Сокіл постукав у вікно. З хижі вийшла старша віком бойкиня, привіталася привітно зі Соколом та ввела їх у хату.

— Ми до вас на відпочинок — озвався Сокіл.

— „Гість в дім, Бог в дім" — відказала господиня. — Сідайте, будьласка, до столу та зїжте вперед вечерю, бо певно зголодніли, мандруючи по горах. Ось хвильку заждість, хай загрію тільки дещо.

Вона застелила хустиною вікно і пішла до кухні, щоб приготовити вечерю.

Дмитро перейшов до другої кімнати, званої „ванькир". Тут не світилося. Він був дещо змучений дорогою, а однак хотілося йому віддихнути ще трохи свіжим повітрям та полюбуватися красою рідних гір. У місячному сяйві, в погідну весняну ніч, гори виглядали особливо принадно і мальовничо. Ніби таємні постаті казочних велитів зарисовувалися шпилі гір. Далекі обрії зливалися з верхами і окутували їх сутінком ночі та синявою погідного неба. Близький ліс шумів стиха, ніби казку розказував про своїх знакомих і рідних.

Близькість рідної природи відчув Дмитро сьогодні особливо після довшого часу розлуки. Він схилився на відчинене вікно і, вдихуючи свіже повітря, задивився у даль і потонув у задуму.

— Просимо до вечері — попросила господиня.

(Дальше буде).

Д-р Роман Глинка
Керманич Відділу Переселення ЦПУЕ

Допоможіть нам переселитися!

Голос українських скитальників в справі американської допомоги.

Преса українських скитальників в Німеччині вже нераз дpукувала дуже річеві поради для американських українців щодо найкращого використання фондів, зложених нашим громадянством на допомогову акцію. Під цим оглядом заслуговує на увагу черговий голос в цій справі, що його передруковуємо з української европейської преси. Прочитайте його уважно, передумайте і тоді теж краще зрозумієте допомогові тенденції нашого центрального ЗУАДКомітету та його потреби і завдання.

Із створенням ІРО ми звязували в переселенчім питанні великі надії. Нам здавалося, що з тою хвилиною справа переміщення ДП і утікачів на нові місця праці набере широкого розмаху і наше поневіряння по таборах скоро скінчиться. Справді, справа та стала центральною для цієї нової організації, але сама собою вона є так важкою в сучасних умовах, що вирішення її в усій ширині натрапляє на дуже поважні трудноці, що з кожним днем ще побільшуються, їх зумовляють різні елементи внутрішнього і зовнішнього характеру. Згода на вербування до праці в Англії, Канаді, Бельгії і т. д. фізично міцних і молодих самітних з залишенням сімейних немало скомплікувала та комплікуватиме й надалі розв'язку нашого питання.

Діяння різних нам ворожих сил (згадаймо випадки в Бразилії і Канаді) створюють для ДП і втікачів без огляду на національність, важку зовнішню атмосферу. Через те нас уважають за мало надійний елемент і потім треба багато вкладу нашої енергії, щоб перебороти ряд застережень вирішальних чинників про прийняття нас на поселення чи працю.

Загострення політичної ситуації у цілому світі, посилення війни нервів, зовсім не сприяють розв'язці переселенчого питання.

Ясно, що за такої несприятливої ситуації чинники ІРО навіть за доброї волі з їх боку, не зможуть домогтися скорого полагодження нашої справи. Брак фондів, а разом з тим, обмеження урядничого апарату, змушує децентралізувати роботу, або притягати добровільні організації, як Католицька Акція чи Світовий Союз Церков, до тіснішої співпраці із чинниками ІРО саме в ділянці переселення. Останньо говориться теж про притягнення до тіснішої співпраці допомогових організацій самих скитальців, як от у нас ЦПУЕ. Якщо напр. діяльність тих організацій обмежувалась досі до допомоги для т. зв. афідавітчиків до ЗДА, то останнім часом урядовців цих організацій, які є платними тими ж організаціями, а не через ІРО можна зустріти в ареах ІРО, вони під керівництвом ІРО опрацьовують документацію на виїзд скитальців уже до різних країн, за віроісповідним принципом. Тако ж співпраця ІРО із добровільними організаціями завязується також і назовні. Оцінюючи дотеперішню працю добровільних організацій в ділянці переселення, можна вважати її за зовсім успішну. Об'єднавши всі сили, що співдіють на нашу користь, разом, можна б мати більші надії на майбутність.

Ми, українці, маємо ту вигоду, що до співпраці з ІРО допущено, як добровільну організацію, Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, Представництво на Европу (ЗУАДК) на чолі з адв. Романом Смуком. Вона повинна б відігравати таку саму ролю, коли мова про допомогу в переселенні, як Католицька Акція, чи Світовий Союз Церков. Для цього вона має всі правні підстави, хоч покищо (через пізне допущення ІРО до діяльности в Німеччині й Австрії) не могла вповні розвинути своєї праці. Адв. Смук заєдно повторяє нам, що його завданням є помогти нам переселитись. Ми хочемо вірити, що він при своїй невтомній рухливості переведе це в діло. Ми радо служитимемо йому нашими радами і суґестіями, бо ми хіба найкраще знаємо, що нас найбільше болить і в якому напрямі потребуємо помочі. Великою полекшею було б для нас, приміром, розбудування апарату ЗУАДК по переходових таборах. Идеться про опіку над нашими людьми, що в тих переходових таборах часто-густо через незнання мови або обставин, є наражені на різні неприємності, а то й безпричинне відволікання полагодження їхнього від'їзду. Нарікання, скарги, і т. д. наших людей на адміністрацію переходових таборів не мали б більше місця, коли б офіційні умундуровані відпоручники ЗУАДК, призначені зі самих скитальців, могли на місці інтервенювати, а то й переводити документацію від'їзду.

Через адв. Смука хотілося б теж нам звертатись до двох фінансово найсильніших допомогових наших комітетів ЗДА і Канади, щоб вони ужили всіх заходів для створення можливостей поселення. Думаємо, що при співпраці з українськими південно-американськими допомоговими комітетами ті можливості були б навіть у досить поважній мірі до скорого зреалізовання. Ми з приємністю віднотовуємо появи статей в українській американській пресі (пр. „Свобода" з 6 березня ц. р. „Осідати на землі"), що обмірковують можливості поселення в ЗДА при використанні закону Стретона, ми з радістю однак привитали би повідомлення про зрілі вже рішення дії. Дуже корисним було би створени якогось комерційного товариства, що занялося б купівлею землі і поділом її на сплати між скитальців. Українці — кольоністи є знані в західньому світі із працьовитости й солідарности і вони скоро могли би вирівнати свій довг. Саме при комерційному підході до тої справи була б найбільша запорука успіху із обопільною користю так для скитальців, як теж для капіталовкладників. Скитальці могли би поселюватися більшою масою і в такім випадку мали би применення не тільки селяни, але зразу теж ремісники і деякі високошкільні фахи чи професії. Треба підчеркнути, що при такій постановці забезпечення скитальців на новім місці поселення ІРО радо покрило би кошти переїзду, навіть до Парагваю. Здавалося б слабші фінансово меноніти зуміли досі вже поважну кількість своїх однодумців перевезти в нові країни. Все це завдяки їх пляновій дії і належно розбудованому апаратові. В нас багато є людей, що хотіли би поселитися в Аргентині, ЗДА, Канаді, Бразилії і навіть у Парагваю. Думаємо, що коли б із зовні була пляново зорганізована акція допомоги в поселенні, багато наших скитальців управляли б уже нині свою ріллю в Аргентині, чи іншій багатій на землю країні одної з обох Америк.

Ми вспіли зорганізувати тут на скитальщині по таборах і поза ними ряд промислових і ремісничих артілей. Деякі з них є своєрідного українського характеру, як от вишивкарні, мистецькі майстерні (вироби гуцульських касеток, хрестів, топірців, канцелярійних приборів, а то й цілого умеблювання, удержаного в чисто українському стилі), килимарні і т. д. Треба тільки, щоб хтось хотів поінтересуватися фахівцями того ж діла і зумів їх згуртувати в одно, чи більше сильних підприємств, які були би безконкуренційними на ринку ЗДА чи Канади. Що при постановці на ширшу скалю був би з того великий профіт і поважна користь для української справи — не приходиться багато писати. Ми маємо тут ще багато інших цінностей, які можуть рівнож дати великі користі для організаторів і для скитальців. Для експлуатації їх конечним, однак, є покликання до життя якогось більшого іміграційного товариства на комерційній базі, побіч діяння допомогового-гуманітарних організацій.

Такі і подібні думки запрятують нас і справді раділи б ми, коли б вони знайшли відгук по тамтой бік океану. Ось наші потреби, ось у тому шукаємо помочі! Тому рішення Дирекції ЗУАДК в Филаделфії створити Представництво ЗУАДК в Европі з осідком в Німеччині ми привітали, бо саме в нинішних обставинах, це є більшою поміччю для нас, ніж харчова допомога.

В нас часом складається враження, що коли Дирекція ЗУАДК у Филаделфії має повне зрозуміння до черговости і важности наших потреб, то не мають того ж зрозуміння інші українці-американці. Бо ж, як розуміти закиди деяких американських українців проти Дирекції ЗУАДК за купно дому у Франції або за створення Представництва ЗУАДК в Німеччині та Австрії? Нам здається, що американські українці вважають, що закупивши більші кількості харчових продуктів і одягових речей, вони найкраще використають складені суспільністю добровільні датки і багато нам поможуть. Ясно, така постановка допомоги є вигідніша, бо про закуп означеної кількости харчів і одягу, можна дуже просто інформувати жертводавців. Але для нас така допомога, це краплина в морі, коли б навіть кожний з нас міг одержати один чи більше КАРЕ-пакетів. Хоч як потрібна нині нам харчова допомога, але вона є друго — а то й третьорядною у відношенні до фінансової допомоги в пере — і поселені. Останнім часом виасиґнувала Дирекція ЗУАДК около 30,000 долярів на харчову поміч для скитальців. Це є приблизно по пів каре-пакета для 5,000 осіб. Очевидно це нікому не поможе. Але 30,000 долярів витрачені на утримання урядовців ЗУАДК по переходових таборах та по ареах, забезпечило б допомогу для тисячей українців, що виїзджають до нових країн. Це реальна допомога в переселенні, при чому з такої допомоги можуть скористати багато українців. За ці гроші можна оплатити кількадесять урядовців ЗУАДК на різних важних для нас постах протягом кількох літ! Що значить для нас наша людина на важному пості, скажім, в переходовому таборі, це зрозуміє хиба тільки той, що через такий табір переходив і зазнав на власній шкурі чимало непорозумінь. Це зрозуміє той, що наслухається чимало жалоб наших людей, або кому доводиться читати благальні настирливі листи з проханням допомоги в горі. Тому формально-правна допомога у виді представництва ЗУАДК чи лондонського бюра канадійської допомогової української організації, це для нас поміч першої ваги, бо факт цей при належнім використанні в дії, дає нам ті позитиви, що є для нас необхідними і дуже корисними. Створювання можливостей поселення, при використані наших цінностей, в широкому розумінні цього слова, це другий імператив, що ним хотілося б більше зацікавити допомогові українські кола західньої півкулі.

Нашим побажанням до українців ЗДА і Канади є:

Не використовуйте зібраних Вами грошей на переминаючу харчову допомогу, але витрачайте їх в першій мірі на утримання апарату, який допоможе нам від'язатися від нашого таборового злиденного животіння і переміститися на якенебудь місце праці в новій країні. Не жалійте також коштів для створення нових можливостей поселення чи праці. Ці витрати за належною господаркою зможуть бути Вам повернені на протязі короткого часу.

(Час)

ПОМАГАЛИ В ЗБІРЦІ НА БОРОТЬБУ З РАКОМ.—Ці три норски, це акторки, які грають на Бродвею, в Ню Йорку, ролю норсок у трьох пєсах. Так вбрані помагали по вулицях міста збирати жертви на боротьбу з хворобою рака. Ці акторки називаються (зліва направа): Мейбел МекКалом, Ліза Кирк і Жоселин Брандо.

ЗАКІНЧЕННЯ ВЕСНЯНОЇ СЕРІЇ ВИКЛАДІВ Н. Т. Ш. В НЮ ЙОРКУ.

Весняна серія викладів американського відділу Наукового Товариства ім. Шевченка закінчиться в суботу, дня 22. травня в годині 8-мій ввечорі. Останній доклад виголосить д-р Роман Осінчук в залі Академії св. Юра при 712 Іст 9 вулиця (між евнями С. і Д) на тему: Народне здоров'я в політичному розвитку народу. Українське громадянство запрошується до масової участи в цьому останньому з весняної серії докладів Н. Т. Ш.

ФРАНЦУЗЬКІ РОБІТНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ 20% ПІДВИШКИ.

Париж, 20 травня. — Французька Генеральна Конфедерація Праці ухвалила вчора резолюцію, домагаючись 20% підвишки заробітної платні та відповідної знижки цін через тіснішу урядову контролю. Домагання робітників викличе нові трудноці для уряду.

УГОРСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВАШИНГТОНІ ЗРЕЗИҐНУВАВ НА ЗНАК ПРОТЕСТУ.

Вашингтон. — Рустем Вамбері, угорський амбасадор до Злучених Держав від часу, коли комуністи заграбили владу на Угорщині, зрезиґнував зі свого становища. Він заявив, що йому не вдалося довести до співпраці між Америкою й Угорщиною, а крім того теперішній угорський уряд займав вороже становище супроти різних міжнародних справ, у яких мала інтерес Америка. Він згадав про „Голос Америки" як приклад такої справи, хоч цей „Голос" голосив правду. Амбасадор Вамбері має 76 літ життя. Він хоче залишитися в Злучених Державах і стати громадянином.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

300-річчя боротьби за Волю України

(Докінчення зі стор. 2.)

Одначе в цей важливий і вирішний момент у Хмельницького наступає злам у плянах. Лист нововибраного короля Яна Казимира до Хмельницького, повний всяких обіцянок і поступок, з проханням припинити війну, пізня осіння пора, бажання мати спокійний час для апоряджування внутрішнього життя нової держави — були причиною припинення походу і повороту Хмельницького на Україну.

Хмельницький прибуває до Києва. Ввесь нарід з духовенством і митрополитом на чолі зустрічає його біля головної брами св. Софії, вітаючи його як свого Визволителя і вождя. Радості і щастю не було меж: визволений нарід вітав свого гетьмана — голову української держави. Присутній тоді в Києві Єрусалимський патріярх Паїсий благословив наміри Богдана Хмельницького будувати самостійну українську державу, якою вона була за князів. Так кінчався вкритий славою блискучих історичних перемог український 1648 рік.

З того часу минуло вже триста років. Багато і дуже багато поніс жертв український нарід в боротьбі за свою волю, за свою незалежну державу. На Півночі і новому Заході з'явився інший ще лютіший, ще грізніший і ще сильніший ворог України, в боротьбі з яким Україні не вистачало вже сил. Новий ворог воював проти українського народу не тільки вогнем і мечем, а й застосовував ідеологічну зброю. З допомогою цієї зброї ворог переманював до свого табору чималі потенціяльні сили нашого народу, що ради привілеїв і лакомства нещасного" розпинали „вдову сиротину". Ці перевертні-яничари завдавали великих і тяжких втрат Україні, вони допомагали ворогам її поширювати і поглиблювати розпочатий підступними методами процес розкладання і денаціоналізації українського населення, вони були погноєм для появи ворожої „концепції" про бездержавність української нації, про расовість гіршого гатунку. Та український нарід, як і кожна інша нація, мав і має достатні відпорні сили, щоб зламати і цю підступну ідеологічну зброю ворога. Цю свою відпорність і державну самобутність він виявив і ствердив впродовж тисячолітньої визвольної боротьби за свою незалежність. Оповиті славою, увіковічнені народнім епосом перемоги українського народу під проводом його Гетьмана Богдана Хмельницького в 1648 і в наступних роках завжди просвіщатимуть шлях, який має іти наш український нарід за силою закону історії і Правди до свого остаточного Визволення.

Нова ера, яку зачав світ, ера справжньої демократії, ера захисту прав людини і її свободи, — покличе і український нарід до самостійницького творчого життя. Спонтанні сили українського народу являть нові лави борців, за волю України, нового Хмельницького. Їм приречено здійснити віковічні прагнення українського народу. Нашим завданням є виховувати і єднати ці сили на прикладах визвольної боротьби нашого народу, на світлих образах його героїв. Відзначення і вшанування пам'яти їх є святим обов'язком нації.

Вже можна замовляти Календар У. Н. Союзу на 1949 рік.

В наступному 1949 році припадає 55-та річниця з дня заложення Украї́ського Народного Союзу. З цеї нагоди Головний Уряд У.Н.С. рішив видати ювілейний Календар-довідник У. Н. Союзу на 1949 рік, що крім звичайних календарних матеріялів матиме теж основні енциклопедичні інформації про У. Н. Союз, про Америку і Україну та про українців у цілому світі і про всі ділянки їх життя та творчости, як теж багатий літературний відділ. Календар вже є в підготовці і мав би появитися вже з кінцем жовтня цього року. До співпраці в його редакції запрошено найкращі українські сили, як теж представників українських громад з усіх країн і континентів. Цей великий Календар-довідник мав би бути дальшим поширенням та доповненням відповідних видань У. Н. Союзу, що появилися досі. Він повинен стати настільною книгою кожного українця в Америці і закордоном, необхідною в праці і надозвіллі. В Календарі кожний українець матиме всі найбільш необхідні інформації і цей Календар подуманий справді як дорадник і розрадник кожного. Незважаючи на великі кошта видання, вартісних матеріялів та багатих ілюстрацій, ціну Календаря встановлено тільки на один доляр за примірник. Проте, з огляду на великі кошта друку і паперу, Календар появиться тільки в обмеженій кількості і тому хто хоче запевнити собі його одержання, повинен негайно виповнити подане внизу замовлення та вислати його разом з належитістю до Адміністрації „Свободи" на подану внизу адресу. Це повинні зробити не тільки члени У. Н. Союзу, але й весь широкий загал американсько-українського громадянства, бо Календар У. Н. Союзу на 1949 рік це буде справді настільна книга для кожного українця. Тільки негайне замовлення може забезпечити вам її одержання. Тому поспішайте з висилкою замовлення.

(Прохаємо витяти, чітко виповнити і негайно разом з належністю переслати на адресу „Свободи").

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК

До Адміністрації „Свободи"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Я, ________________________________, замовляю
(Ім'я і прізвище)
оцим Календар У. Н. Союзу на 1949 рік в кількості ______ примірників і на ту ціль пересилаю чек (моні ордер) на суму $________ як належитість по $1.00 за примірник.

____
Підпис (писати по-англійськи).

Адреса: ________________________________
____
____

У КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ

Скиталець Солонинка береться до бизнесу

Тутечка в Америці куждий єден мусит робити якийсь бизнес, а принеймі говорити, жи його робит.

Таке то було і зо мнов. Що тількож сюди приїхав, щем добре перший раз не пообідав, а вже ми брат каже: „Не зле то, Паньку, було б жибис сі браз до якого бизнесу. На роботі в шапі то сі ту нігди не доробиш".

Лег'єм знаєте спати, а сон сі ми не ймає. „Роби Паньку бизнес, роби Паньку бизнес..." всю ніч стукотит ми в голові.

Вставем на другий день рано тай питаю Семена: „А на чім би ти мені братіку радив робити бизнес?"

А він знаєте шос сі мне, чухає потилицю, каже, жи сі не єден наш на ковбасах доробив, але ніц ми путнього ни нарадив.

Прийшла друга ніченька, а я знов не сплю, а думаю. Врешті вже над раном си гадаю: „Кажут, жи нині всьо стоїт на рекламі. Подивлюсі но в наші газети, хто сі найбільше оголошує, того і антерес певні найліпше відходит".

Перекинувем знаєте єдну нашу газету, другу і трету, тай єдно ми виходит: жи хіба тутечки найліпше маютсі погребники.

„А може б ти так Паньку на погребника?" — питаю сам себе. Хоць ти ґазда з діда прадіда і навит паламаря в твоїй фамілії ни було, то в Америці куждий джаб добрий, аби йно бизнес ішов. Відкрий похоронне заведение для скитальців".

Не зла — думаю — гадка. Старим емігрантам не зробю конкуренції, а новим велику прислугу.

Бо знаєте як то наші люди з краю... Любет, би йти з фанами, через цале місто, по дорозі співати, на цвинтари би хоць зо п'еть бесід було, і вогуле всьо як неприкмов колись у нас в Тлустенькім. А тутечка то вже інакше, скоро на автомобілях, ніхто старокрайского похорону ни зробит.

Встав я знаєте в ночи з лужка, зробив і кошторис як сі має, що, кілько і куди, та й вже іно ране чикаю, жиби сі похвалити Семенови.

Вжем засиплев благим сном, як колись той Колюмбус мусів засиплети, коли відкрив цецю Америку, коли ми як кульов востров по голові:

„Ну, але де ти Паньку возьмеш тут тих нових маніґрантів, коли їх тутечка ще навит сотки нима?"

Та христениц знаєте вже як хоче жиби щось було, то зпід землі вирве. Так і зо мнов. Буду гадаю ходив по добрих людях, просив, жиби виставлели афідейвіти, тай буде і скитальцям інтерес і мені сараці бизнес...

Вжем знов сі здрімував, коли ме наче сверликом шпигне:

„А відки ті твої нові маніґранти возьмут гроша, коли тутечка так за цент тежко?"...

„Тра вобезпечувати кождого в У. Н. Союзі, де можна... От тепер Союз хоче дотегнути до 50 тисяч членів, то і добра нагода...

Так єм то знаєте вже всьо файно видумав, вирахував і позчіплев до купи, коли ме шос як ни гепне по голові:

„Гов Паньку! Правда, Америка окраїна вольности. Можеш тутечка і цапки на вулиці ставати, ніц ти нікт ни скаже. Та памятай, жи ти український політичний, а ни звиклий, маніґрант і тобі не пасує нищити тото, що наш нарід тутечка збудував за педесять літ. Ци ти знаєш, що би сі стало з У. Н. Союзом, коли би сі там списали всі нові маніґранти?"...

„Ци ти ни знаєш жи той нарід вже десіть літ не доїдає, недосипляє, вуші го їли, бомби розбивали, поляки, совети, німці го вішали... Ци ти вобрахував кілько би то Союз мусів виплачувати преміїв на рік? Тобі то легко було б бизнес робити і добрий бизнес був би, але Союз певні за рік-два з торбами пішов би"...

Так єм тоги сам себе виганьбив і раз на все поставив хрестик на гадку робити бизнес.

Ходжу далі до шапи, роблю за 97 центів на годину на капіталістів і молю Бога, би їм дав здорове, а всім людьом тутешним кажу, жи ліпше тут в країні капіталу робити на панів, чим там під землев (не маю на мисли копальні) на батька народів.

А тото писав:
Панько Солонинка.

ПРОГОЛОШУЄ ПЕРЕМОГУ. — Це Альчіде де Ґаспері, італійський премієр, як промовляє до маси народу, ждучого на вислів вибоірв.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська пісня в нюйорськім Тавн Гол.

В попередніх дописах ми відзначили ролю й значіння пісні нашого народу, як дуже успішного засобу культурно-національної пропаганди серед американців в зв'язку з концертом Українського Національного Хору, що відбудеться в суботу 22. травня в нюйорськім Тавн Гол під проводом проф. Ю. Кириченка. З огляду на важливість цього концерту не тільки для названого хору, його виконавців-співаків разом з їх дириґентом, але й для американсько-українського громадянства, треба нам усім цей репрезентаційний концерт широко розголосити, самим громадно прибути та обов'язково попрацювати, щоб на нім було також якнайбільше наших співгорожан-американців, не-українців.

Бути присутнім на цьому концерті, значить дати членам і членкиням хору та їх заслуженому дириґентові, проф. Ю. Кириченкові, моральне признання за їх щиру, пильну, вперту, часом клопотливу працю, а головне — гідно пошанувати свою рідну пісню, що є одним з найцінніших виявів духової творчости нашого многострадального народу.

Український Національний Хор м. Ню Йорку взяв на себе почесне, але ж і відважне та відповідальне завдання винести українську пісню-красуню на цю міжнародну арену у Тавн Гол, щоб з цеї трибуни клясично-музичного світу, як Господа Слово, пролунав чистий, милозвучний голос її Матері-України, щоб культурні американці пізнавали її красу й чар, щоб проймались почуттям симпатії до духово-культурних надбань українського народу, щоб не плутали й не змішували всього українського з російським, а самі українці, щоб з моральним вдоволенням і благородною гордістю могли ще раз і ще раз промовити до себе словами нашого Батька Т. Шевченка: „Ось де люди, наша слава, слава України!"

Для цього, щоб цю нашу славу-пісню можна було й надалі ширити і популяризувати серед своїх і особливо серед чужих, треба також і матеріяльних засобів. Тому громадно прибути на концерт 22-го травня, виповнити по береги Тавн Гол, це значить, дати, крім моральної, також і матеріяльну, фінансову підтримку У. Н. Хорові на покриття всіх коштів, зв'язаних з цим концертом. Ці кошти, видатки є великі, а єдиним джерелом прибутку буде кількість закуплених квитків. Тому й з цього погляду чисельна, громадна присутність людей на цім концерті української пісні є конечна, тим більше, що У. Н. Хор під орудою Ю. Кириченка має й надалі свої ширші пляни щодо популяризації пісні нашого народу в Америці.

Треба знати, що члени й членкині, співаки цього хору (як також і інших, очевидно) не є тільки аматорами співу, але ідейними працівниками на ниві української пісні й культури. У. Н. Хор складається як із старших віком українців, але переважно і з нашої, тут родженої, молоді, а в меншій мірі з новоприбувших українців з Европи. Члени хору платять свої місячні вкладки й не жалують свого часу й труду після своєї праці прибути на проби співу. Дехто з членів і членкинь хору приїздить на проби і з-поза Ню Йорку, а зайвий раз вказує на посвяту нашої молоді для культурно-національної справи. Чи ж не варта така наша ідейна молодь якнайширшої підтримки збоку всього громадянства? Знов дириґент У. Н. Хору м. Ню Йорку, проф. Ю. Кириченко, це відомий, заслужений, визначний, професійний дириґент, який у минулому також концертував з колишнім Українським Національним Хором в різних країнах Европи (Німеччина, Франція, Бельгія, Швайцарія, Еспанія) і навіть в Африці, де перед тим не був ніякий інший український хор. Цей хор в одній Еспанії за два місяці дав до 50 концертів. Всі концерти й по всіх країнах відбувались з великим мистецьким успіхом. Сотки рецензій фахових критиків відзначили надзвичайну красу української пісні, дали належну оцінку співакам того хору, а головно — їх заслуженому дириґентові проф. Ю. Кириченкові.

Під проводом того ж проф. Ю. Кириченка відбудеться і ось цей концерт Українського Національного Хору м. Ню Йорку, в суботу 22. травня в Тавн Гол.

Віримо й надіємось, що українці м. Ню Йорку й околиць не злегковажать цього репрезентаційного концерту і самі прийдуть та гостей-американців приведуть.

Прийдім громадно, заманіфестуймо свою національну солідарність (бодай при пісні й перед чужими!) та віддаймо належну пошану своїй рідній пісні, в якій відбивається, як у дзеркалі, все життя нашого народу, будь-то в часі радости, щастя й перемоги, чи в моментах горя, розпуки й поразки. Пригадаймо собі, що в часі відродження України, за часів визвольної боротьби українці з піснею Революції вітали, свою національну владу в Києві і Львові встановляли. З тою ж піснею українське військо в похід рушало, йшло в бій за Україну, куди ходили й славні наші Стрільці Січові ту червону калину піднімати, братів-українців визволяти.

Хай же шириться, лунає прекрасна українська пісня і на вільній землі Вашингтона!

Лев Безручко.

ЙОНГСТАВН, ОГАЙО.

Свято в честь Тараса Шевченка.

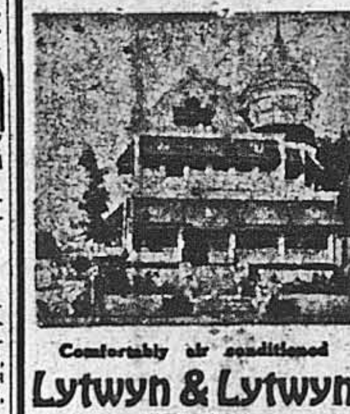
Завдяки українській православній парафії при церкві св. Петра й Павла на Стілтоні і при співпраці хору й о. А. Стандричука, згідно з нашою традицією відсвятковано память незабутнього генія України Тараса Шевченка. Свято випало взірцево, а в програму попри звичайні співи й декламації ввійшли танки укладу В. Авраменка, підготовані М. Арсенієм і місцевим провідником Миколою Юрчиком.

Після Американського Гимну й „Заповіту", вступне слово сказав А. Стандричук. Потім в англійській мові дав відчит проф. Андрій Пупа з Кемфіл Гай-школи. У відчиті попри біографічні дані були представлені ідеали, які проповідував, за які боровся і за які терпів Шевченко. Наче на показ свого знання української мови і розуміння ідеалів Шевченка прелеґент віддеклямував ще „Кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями".

Щойно після доповіді відкрили куртину і на сцені появилися наші дівчатка й хлопчики в народніх одягах — як той мак — і відтанцювали цілу низку українських народніх танців. Ними пописувався їхній провідник Микола Юрчак і мав ким і чим пописатися. Було 4 пари, а всі добірні й талановиті.

Зворушливо і зі зрозумінням віддеклямувала пані Стандричук „Розриту могилу" Шевченка, а о. парох ще раз забрав слово, та цим разом уже в справі допомоги скитальникам. Переведено збірку, з якої половину вислано до У. Допомогового Комітету, а половину передано на руки української молоді. Кінцеве слово сказав гр. Лука Сенчишак, а потім відспівано Український Гимн.

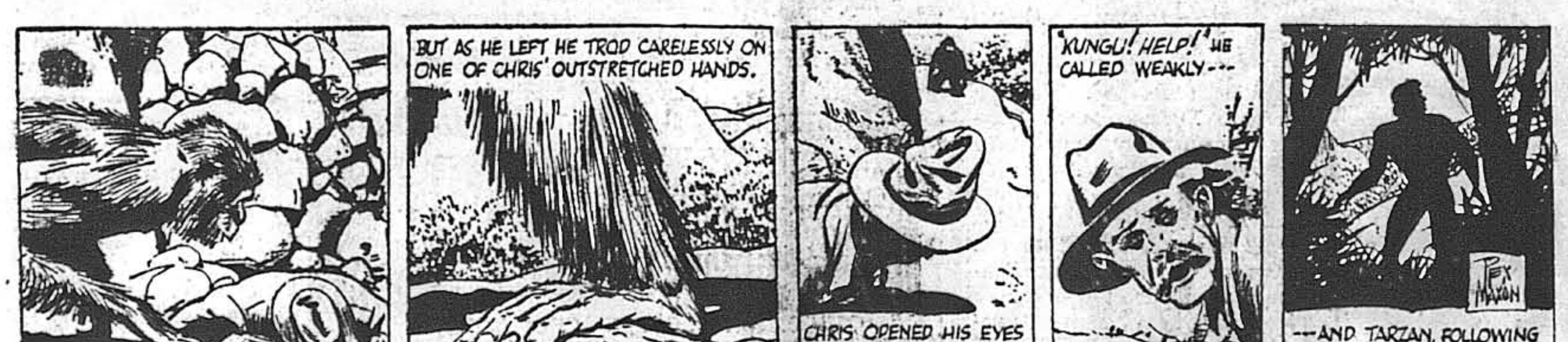
Осип Венгжин-Угрин.

ТАРЗАН, ч. 1848. Кличе на поміч!

Тоґлат здивовано обнюхав тіло, а потім пігнав дальше.

Коли він відходив, необережно наступив на простягнену руку.

Крис одворив свої очі, а побачивши Тоґлата, взяв його за Кунґа.

„Кунґу, рятуй мене!" застогнав він слабим голосом. Тарзан, який слідкував за Тоґлатом, почув тихі оклики Криса.